

Aliağa'da Termik Santrale Hayır!

Enka Enerji Üretim A.Ş.'nin Aliağa'da kurmayı planladığı ithal kömüre dayalı termik santralin ÇED sürecinde Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından görüş istenmesi ve santral kurulacak alanla ilgili 1/5000'lik imar planı değişiklik teklifi üzerine, İzmir Büyükşehir Belediyesi bilimsel görüş oluşturmak amacıyla 28 Ekim 2008 tarihinde kentte bulunan Meslek Odalarının temsilcileri ile bir toplantı yaptı. TMMOB'ye bağlı Odalar ile diğer Meslek Odalarının temsilcilerinin katıldığı bu toplantı sonucunda İzmir Büyükşehir Belediyesi, katılımcıların görüşlerini 5 Kasım 2008 tarihine kadar rapor haline getirmelerini istedi. Sunulan raporları değerlendirerek dikkate alan İzmir Büyükşehir Belediyesi, Enka Enerji A.Ş.'nin kurmayı planladığı termik santralin yer seçiminin yanlış olduğu, alanın sanayi tesislerinden uzakta, tarım ve yerleşim alanlarına çok yakın olduğu yönündeki olumsuz görüşünü Çevre ve Orman Bakanlığı'na bildirdi. Ayrıca 1/5000'lik İmar Planı değişiklik teklifi reddedildi.

Ege Çevre ve Kültür Platformu, Çağdaş Hukukçular Derneği Genel Merkezi adına İzmir Şube Yönetim Kurulu Başkanı Alper Tunga Aslan, TMMOB Çevre Mühendisleri Odası, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası'nın TC. Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu aleyhine 06.03.2008 tarihinden itibaren 49 yıllığına Enka Enerji Üretim AŞ'ye üretim lisansı verilmesine ilişkin kurul kararının iptali ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin Danıştay 13.Daire'de görülen davada lisans iptal talebi reddedilmiş olup, yürütmeyi durdurma konulu dava ise sürmektedir.

Çevresel Etki Değerlendirme Raporu'na ilişkin Şubemiz tarafından hazırlanan ve, ilimiz ile bölgemizin elektrik enerjisi durumunu da değerlendiren raporu bilgilerinize sunuyoruz.

Yerli kaynaklarımızdan; hidrolik potansiyelimiz ağırlıklı Doğu ve Güneydoğu bölgesinde yer alırken, kömür potansiyelimiz Doğu Anadolu (%43), Ege (%24), İç Anadolu (%16) bölgelerindedir. Buna karşın planlanabilir olan yerleşim ve sanayileşmenin enerji kaynaklarının bulunduğu noktalardan çok uzak Ege ve Marmara Bölgelerinde yoğunlaşması, ekonomik bir enerji üretiminin esası olan "enerjinin tüketileceği yere en yakın ve tüketileceği kadar üretimi" ilkesinin uygulanmasını zorlaştırmıştır. Ayrıca sanayimiz enerjiyi yoğun olarak tüketen bir yapıda olup talep dünya ortalaması olan (%2)'nin çok üzerinde oluşmaktadır.

ALIAĞA BÖLGESİ

Aliağa uzun zamandır enerji yoğun sektörlerin yerleştiği bölge olmuştur. Petro-kimya, gemi söküm ve özellikle demir-çelik tesisleri ile bölge bir elektrik tüketim ve kirlilik üssü haline gelmiştir. Başlangıçta kontrol edilmeyen kirlenmelerin sonraları "önlenemez" biçimde yoğunlaşması, oldu bittileri meşurlaştırmıştır. Sonuç "alınamayan" önlem ve denetimlerle bölgenin kendisi çözümü zor bir çok sorunun kaynağı olmuştur.

Bölge sanayi ile tarımın, tarım ile turizmin içice olması gibi özellikleri de içermektedir. Alanın fiziki yapısına göre oldukça büyük olan mevcut demir-çelik tesisleri, denetimsiz ve kural dışı çalışma alışkanlıkları, mevcutların arkasında aynı koşullarda çalışmaya hazır bir çok yeni yatırımcıyı çekmiştir. Değişik zamanlarda çevre nedenli sorunların toplumsal muhalefeti sonrası istenen önlemler ne yerel ne de merkezi ölçekte hayata geçirilememiştir. Bugün Türkiye'nin elektrik tüketiminde yaklaşık %13 ile önemli bir yer tutan demir-çelik sektörü İzmir-Aliağa için de %30 oranıyla önemli bir tüketim merkezi durumundadır.

EGE BÖLGESİ

Ege Bölgesi (İzmir-Manisa-Aydın-Denizli-Muğla-Uşak-Kütahya-Afyon) üretim kaynakları açısından önemli sayılabilecek kömür ve rüzgar potansiyeline sahiptir. Ayrıca jeotermal kaynaklar değerlendirilmeyi beklemektedir. Bölgede toplam üretim santrallerinin (2007) gücü 7.200 MW civarında olup,

Kaynak	Kömür	Hidrolik	Rüzgar	Jeotermal	Doğalgaz Motorin
%100	%48,5	%2,1	%0,1	%0,3	%49

Çevre sorunlu ve eskimiş üretim biçimleri ve arıtma/filtreleme tesislerinin yapımında ve çalıştırılmasında gösterilen zaaf ve eksiklikler kömürlü termik santrallere karşı katıldığımız eleştirileri hak etmektedir. Ancak bu, özellikle Manisa/Eynez ve Kütahya illerindeki yerli kömür kaynaklarımızın yeni ve çevre duyarlı teknolojiler kullanılarak değerlendirilmesine engel olmamalıdır.

Ege Bölgesi ayrıca rüzgar enerjisi açısından son derece zengin olup değerlendirmeyi bekleyen potansiyel (%30 kapasite faktörü) 32.000 MW civarındadır. Aşağıda bölgemizin yerli/doğal kaynaklara göre potansiyeli ile 30.11.2008 tarihi itibarıyla bu potansiyel için alınmış üretim lisansları görülmektedir.

Kaynak	Kömür	Rüzgar	Jeotermal	Toplam
Değerlendirilmeyi Bekleyen Potansiyel (MW)	900	32.000	550	33.450

Kaynak	Kömür	Rüzgar	Hidrolik	Biyogaz	Toplam
Lisans Alan Tesis Gücü (MW)		1.118	361	8	
Lisans Başvurusu Yapan Tesis Gücü (MW)	186				1.673

DEĞERLENDİRME

Ülkemizin akarsu ve kömür başta zengin enerji kaynaklarının halen atıl konumda olduğu doğrulanmaktadır. Bu nedenle TEİAŞ planlamasında yeni kurulacak tesisler kapsamında 2016 yılına kadar ithal kömüre dayalı santral öngörülmemiştir. Bu santraller daha sonraki yıllarda 2017 için 500 MW, 2018 için 1.000 MW, 2019 için 1.000 MW, 2020 için 2.000 MW olarak sınırlandırılmış ve plan-lama döneminde mevcutlar dahil 6.102 MW'lık kurulu güç öngörülmüştür.

Oysa EPDK'ya yalnızca Aliağa için ithal kömüre dayalı santral için lisans başvurularının toplam gücü 1.085 MW'dır. Ayrıca lisans almış İzdemir (350 MW) ve konumuz olan ENKA (800 MW) dahil olduğunda bu güç 2.235 MW olacaktır. Bu nedenle ÇED başvurusunun bugün için değil, gelecekteki sürecinde bilinerek değerlendirilmesi zorunludur. Yoğun başvuru ve işlemler Aliağa'nın bir enerji terminali olarak yapılandırılmak istendiğini göstermektedir. Bu isteklerdeki en önemli gerekçe bölgedeki mevcut yoğun enerji tüketen demir-çelik sektörüdür. Bu nedenle İzmir'in ve Ege Bölgesinin üretim ve tüketim değerlerine bakarak böylesi büyük güç ilavelerinin gerekli olup olmadığını incelemek gerekmektedir.

ÇED raporunda alıntılanan TEİAŞ Türkiye elektrik enerjisi 10 yıllık (2007-2016) kapasite projeksiyonunda 2008 yılı puant talebi 32.275 MW, düşük senaryoda 31.151 MW olarak tahmin edilmiştir. Bunun üzerine kurgulanan yüksek senaryoda ortalama %8, düşük senaryoda yaklaşık %6,3 oranlarıyla gelecekteki enerji talebi tahmin edilmiştir. Buradaki ne düşük ne de yüksek senaryo 2008 yılı için tutturulamamıştır. Artışların ay bazında yıllık olarak incelenmesinde Mart ayından başlayarak, yıllık tüketimin en yüksek değerlerde seyrettiği Temmuz-Ağustos dönemlerini de

içine alacak biçimde büyük oranda düştüğü görülmektedir.

Bu değişim, Ekim 2007/2008 için %-2 olarak kaydedilmiş olup son sekiz ayda tüketim artışı düşük senaryonun bile çok altında kalmıştır.

İzmir ve Aliağa'yı içine alan Batı Anadolu Bölgesi'nin üretim ve tüketimi kontrol edildiğinde benzer durumda karşılaşılabilecektir.

	Batı Anadolu Bölgesi (milyar kWh)		
2008	Üretim	Tüketim	Mevcut Fark (Oran)
9 Aylık Toplam	29.633.174	27.335.506	+ %8

Görüldüğü gibi Batı Anadolu Bölgesi için üretim ve tüketim açısından üretim aleyhine bir durum mevcut değildir. Optimum çözümlerin ancak merkezi bir planlamayla olacağı açıktır. Kaynak çeşitliliğini, yerli kaynak oranını yükselterek sağlamak ve üretim/tüketim mesafelerini olabildiğince minimize etmek, bu planlamanın en önemli görevidir.

Türkiye 2005, 2006 ve 2007 yıllarında elektriğe zam yapılmamasına karşın OECD ülkeleri arasında en pahalı ülke konumundaydı. 2002 yılında Türkiye için 280 olan enerji endeksi değeri 2008 Eylül ayında 603'e ulaşmıştır. Türkiye OECD ülkeleri arasında enerji fiyatları en çok artan ülke olmaya devam etmektedir. Öncelikle düşük maliyetli enerji üretmek ana sorunlarımızdan olmalıdır.

ÇED raporunda EMO yayınları kaynak gösterilerek aktarılan bazı alıntılara da açıklık getirmek gerekirse; alıntılar dağıtım şebekelerinin yetersizliği ve dağıtımdaki enerji talepleri üzerinden üretim ve iletim yetersizliği gibi yorumlanmakta olup neden sonuç ilişkisi çarpıtılmaktadır.

SONUÇ

1- Bölgemizde enerji yetersizliği nedeniyle yeni bir santral gereksiniminin (özellikle ithal kömüre dayalı) bulunmadığı,

2- Enerjinin giderek yaşanabilir

ve sürdürülebilir bir çevre ile bağlantısının toplumsal uzlaşıyla kabulü, sürgit ne olursa olsun enerji üretim ve tüketiminin artırılması düşüncesi yerine, kaynakların dünya ölçeğinde rasyonel kullanımının sağlanarak,

a. Enerji verimliliğinin yükseltilmesi ve sürekli kılınması,

b. Mevcutlar dahil olmak üzere 1/100.000 ölçekli Çevresel Etki ve Değerlendirilmelerin yapılması ve sorunlu diğer yatırımların da sınırlandırılması,

3- Konfor ve gereksinimlerden vazgeçmeden birim elektrik tüketiminin azaltılarak elektrik tüketim artışının dünya tüketim artış ortalamasına daha yakın değerlere düşeceği,

4- Santralin kurulma nedeninin öncelikle kirletilmiş sanayi bölgesi kabulüyle, fiyatları halen yüksek olan doğalgazla elektrik üretimi yerine, mevcut liman, soğutma suyu kullanım kolaylığı bakımından, şimdilik ekonomik, karlı bir enerji üretim birimine yatırım olduğu,

5- Elektrik kullanımının temel bir yaşam hakkı olduğu, ancak piyasanın seyrine bırakılmış ve sınırsız serbestleştirilmesi süren elektrik üretiminde bir kamu yararının bulunmadığı,

göz önüne alınarak yalnızca elektrik üretim ve tüketimi açısından sınırlandırdığımız görüşümüzün ayrılmaz parçası olan sağlık ve çevre, tarım, turizm, konularında uzman kurum ve kişilerin yanında sivil oluşumlarca yapılacak değerlendirmelerin büyük önem taşıdığı ve bu konudaki çekince itirazların doğru olduğu; nedenleriyle 1/5000 ölçekli imar planı değişiklik teklifi ve Çevresel Etki Değerlendirme Raporu, hakkındaki yukarıda açıklanan görüşlerimiz doğrultusunda red edilmesinin kamu yararı açısından uygun olacağı kanaatine varılmıştır.